

ERIC CORIJN (ED.)

«Collaboratie in Vlaanderen. Vergeten en vergeven?»

Antwerpen, Uitgeverij Manteau, 2002, 214 p.

Dit boek vormt de neerslag van een studiedag die op 21 november 2001 in Antwerpen werd georganiseerd. In Antwerpen dus en precies 10 jaar na 'zwarte zondag', waardoor meteen ook geen misverstand kan bestaan over de politieke boodschap die de bundel wil uitdragen. Dit boek is zoals de samensteller in de inleiding opmerkt, 'ontstaan uit onvrede'; daarmee herhaalt hij de stilaan bekende jammerklacht over de treurige staat van het publieke debat in Vlaanderen m.b.t. het oorlogsverleden. Eric Corijn heeft slechts gedeeltelijk gelijk. Met de publieke discussie in Vlaanderen kan het natuurlijk altijd beter. Maar tegelijkertijd wordt er hier veel sterker dan elders – juist omwille van de sterke aanwezigheid van extreem-rechts – zo vruchtbaar en vaak ook genuanceerd gediscussieerd over de erfenis van het oorlogsverleden en de betekenis ervan voor het politieke klimaat van vandaag. Dit boek is symptomatisch voor de huidige stand van de literatuurproductie over dit onderwerp: te veel bundels en te weinig gezaghebbende standaardwerken. Het debat mag niet gesloten worden verklaard, zo wordt telkens maar weer herhaald, maar de vraag is of individuele artikelen en essays nog veel bijdragen aan een discussie die zo stilaan haar verzadigingspunt aan het bereiken is.

Collaboratie in Vlaanderen bundelt bijdragen van specialisten (Bruno De Wever, Pieter Lagrou, Dirk Luyten, Lieven Saerens, Herman Van Goethem) en van generalisten (Gita Deneckere, Anne

Grauwels, Marc Reynebeau, Paul Verbraeken, Eric Corijn). Van pakweg de meeste auteurs zijn de standpunten al langer bekend. Herman Van Goethem geeft een vluchtig overzicht van de historiografische productie over 'collaboratie en repressie' in België en stelt, sinds het aantreden van een nieuwe generatie jonge historici, een toenemende trend naar verzakelijking vast. Bruno De Wever vergelijkt België met Nederland, waarbij het rumoer in België aanvankelijk scherp lijkt af te steken tegenover het consensusdenken in Nederland. Zijn bijdrage is, net zoals die van Van Goethem, te kort om diep te kunnen graven. Pieter Lagrou neemt, zoals van hem kon worden verwacht, fel en geëngageerd stelling tegen de provincialisering van het Vlaamse historisch geheugen.

De bijdragen van Dirk Luyten en van Lieven Saerens zijn twee *case-studies* over het interbellum. De ene over de anti-liberale kritiek op de democratie, de andere over de jodenvervolging in Antwerpen. Saerens bespreekt ook de naweeën van de jodenvervolging voor de Antwerpse politiek na de oorlog. Zijn eigen boek, *Vreemdelingen in een Wereldstad*, speelde daarin een niet onbelangrijke *Wirkungsgeschichte* in het Antwerpen van de Delwaides. Gita Deneckere tenslotte plaats de 'Vlaamse' problematiek in een ruimer verband van de herinnerings- en verwerkingscultuur in andere landen. Zij gelooft in de didactische – lees kritische – functie van de historicus in het publieke debat. Men kan dit alles toejuichen en de historicus kan zich aan dit zelfbeeld van kritische torenwachter koesteren. Maar een bundel als deze toont misschien veeleer de onmacht van de (Vlaamse)

historicus om zich op het podium van het publieke debat over maatschappelijke en culturele kwesties te dringen. En dat is maar goed ook : hem of haar past de bescheidenheid van de Uil van Minerva.

Georgi Verbeek